

18. oktober 2004, København

18. oktober 2004

Journal nr. 43001.15.002/04

**UTTALELSE FRA NORDISK MINISTERRÅD, SOSIAL- OG
HELSEMINISTRENE VEDR. ALKOHOLPOLITIKK**

På bakgrunn av de nordiske statsministers møte 7 – 9 august 2004 i Island er sosial- og helseministrene i Nordisk Ministerråd bedt om å utforme et helhetlig opplegg for en felles nordisk holdning til alkoholpolitiske problemstillinger i internasjonale fora.

Ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO) døde 1,8 millioner mennesker av alkoholrelaterte årsaker på verdensbasis i år 2000. Alkoholrelaterte dødsfall og uførhet står for 4,0 prosent av den totale sykdomsbyrden. På verdensbasis forårsaker alkohol omtrent like mye helsetap i form av tapte leveår som tobakk, og alkohol var den femte viktigste av 26 risikofaktorer som ble undersøkt. I industrilandene var alkohol den tredje største risikofaktor. Ifølge WHO er det en årsakssammenheng mellom alkohol og over 60 ulike skade- og sykdomstyper. Sett fra et folkehelsesynspunkt er det derfor viktig å begrense et stigende alkoholforbruk. Misbruk av alkohol kan innebære stor skade og lidelse på samfunnsnivå, og for den enkelte misbruker, pårørende og uskyldige ofre gjennom f.eks. vold, vinningskriminalitet, ofre for fyllekjøring, omsorgssvikt overfor barn m.v. Alkoholpolitikken må bygges på viktige verdier som vern om menneskelivet, respekt for menneskeverdet, sosialt og personlig ansvar, frihet for enkeltmennesket og vern om familien.

Nordisk Ministerråd, sosial- og helseministrene oppfordrer til en styrking av det nordiske samarbeidet for å redusere bredden og dybden i alkoholrelaterte problemer og skader ved å

- påvirke internasjonale forhandlinger og prosesser ut i fra en felles forståelse av at alkohol ikke er en hvilken som helst vare, men må betraktes som en handelsvare med særlige helsemessige og sosiale konsekvenser
- styrke det nordiske samarbeidet på forskning, forebygging og behandling av alkoholproblemer
- arbeide for videreutvikling av en effektiv alkoholpolitikk på nasjonalt plan

Nordisk Ministerråd, sosial- og helseministrene påpeker at samtidig med økt globalisering og økt internasjonal handel, har det blitt vanskeligere å opprettholde effektive nasjonale og lokale alkoholpolitiske virkemidler. Dette gir grunn til bekymring for folkehelse og sosiale forhold.

Det er Nordisk Ministerråd, sosial- og helseministrenes oppfatning at det bør være et stort legitimt handlingsrom til å utforme en selvstendig

nasjonal alkoholpolitikk, samt at det er et stort behov for mer internasjonalt samarbeid for å redusere de negative konsekvensene av alkohol.

Det er Nordisk Ministerråd, sosial- og helseministrenes oppfatning at Norden må arbeide sammen for å sikre at folkehelse og sosiale forhold gis høyere prioritet i internasjonale prosesser og beslutninger som berører våre alkoholpolitiske virkemidler. Etablerte nordiske samarbeidsfora i alle sektorer og på alle nivå må være oppmerksomme på potensialet i et slikt styrket samarbeid.

Når det gjelder arbeidet inn mot **EU/EØS** legger Nordisk Ministerråd, sosial- og helseministrene vekt på å

- aktivt følge opp den offensive og konkrete satsingen på folkehelse i EU, representert bl.a. ved folkehelseprogrammet, rådsanbefalingen om ungdom og alkohol og rådsbeslutningen om en alkoholstrategi for EU. Vi vil arbeide for at utformingen av alkoholstrategien blir så konkret som mulig, f.eks. gjennom krav til at det i beslutningsprosesser på andre politikkområder som kan berøre de alkoholpolitiske virkemidlene også gjøres konsekvensvurderinger om helse og sosiale forhold .
- halvere de indikative nivåene for reiseinnførsel av alkohol, og at disse bør anses som maksimumsgrense for privat innførsel
- støtte Nordisk Ministerråd, finansministrenes beslutning vedrørende alkoholbeskatning av 18. mai 2004 om å arbeide for å:
 - avskaffe nullskattesatsen på vin
 - øke minimumsskattene på alkohol
 - øke skatten på rusbrus/alkoläsk/alcopops
 - fremme lanseringen av en alkoholstrategi fra kommisjonen
 - beholde det regelverk som innebærer at kun de varer som en privatperson selv transporterer skal anses som privat innførsel og dermed bli fritatt for beskatning i hjemlandet. De regler som av folkehelsehensyn gjelder for tobakk bør også gjelde for alkohol
- EU bør i GATS-forhandlingene ikke drive krav på liberalisering av distribusjonssystemer for alkohol
- i tillegg til finansministrenes beslutning vil Nordisk Ministerråd, sosial- og helseministrene markere at en økning av minimumsskattene på alkohol skal være kraftig

Vedrørende arbeidet i **WHO** legger de nordiske sosial- og helseministrene vekt på å

- bidra aktivt til at det spesifikke forebyggende alkoholarbeidet blir styrket i medlemslandene, regionalt og globalt gjennom WHO og vedtak i Verdens helseforsamling, og da særlig å bidra til at hensynet til alkoholproblemer blir ivaretatt på en adekvat måte i andre folkehelseområder innenfor WHO.
- bidra til en bred forståelse av alkoholpolitikkenes konsekvenser for folkehelse, sosiale forhold og arbeidsliv
- arbeide aktivt for å følge opp resolusjon WHA57.16 Health Promotion and Healthy Lifestyles
- støtte fullføringen av WHO's Europakontors studie av de samlede økonomiske konsekvenser av alkoholkonsumet i Europa
- sørge for at den europeiske alkoholhandlingsplanen blir videreført og at ministererklæringen fra Stockholm om ungdom og alkohol blir fulgt opp av regionkontoret for Europa
- sørge for at alkohol kommer opp som et selvstendig tema på WHA i mai 2005

På det **nordiske** plan legger de nordiske sosial- og helseministrene vekt på å

- benytte det eksisterende nordiske samarbeidet (nordiske institusjoner, arbeidsgrupper o.a.) som verktøy for samarbeid, informasjons- og erfaringsutveksling og arena for faglig utvikling og debatt når det gjelder konsekvenser av alkoholbruk, utvikling av strategier for forebyggende arbeid rettet særlig mot barn og unge

- benytte samarbeidet på ministernivå og i embetsmannskomiteer til å drøfte og gjennomføre felles tiltak på nordisk plan
- fortsatt arbeide for å skape nordisk samsyn om tiltak for å eliminere alkohol i trafikken
- utvide og styrke nordisk forskningssamarbeid om alkohol gjennom å bruke NAD aktivt, særlig på områdene felles system for vurdering av grensehandel, uregistrert forbruk og skaderegistrering
- bidra til utviklingen av et informasjonssystem for å følge opp alkoholpolitiske problemstillinger mellom de nordiske land.
- fortsatt aktivt å utnytte den ordning for informasjonsutveksling vedrørende planlagte tiltak på skatte- og avgiftsområdet som er etablert innen det nordiske økonomiske samarbeidet
- følge opp Nordisk Råds anbefaling 14/2003

Embetsmannskomiteene EK-S og EK-Finans oppfordres til å følge opp erklæringens intensjoner på det nordiske området.

De nordiske sosial- og helseministrene vil legge vekt på å innta en felles nordisk holdning på de områder erklæringen dekker i EU/EØS- og WHO-sammenheng.

Nordisk Ministerråds sekretariat gis i oppdrag å avgi en årlig statusrapport over utviklingen i det alkoholpolitiske samarbeidet i Norden til de nordiske sosial- og helseministre (MR-S) de neste tre årene.